

(מה.) המקדש אחרותו. איתא בגמ' (מד:) המוכר שדהו בשנת היובל עצמה רב אמר מכורה ויוצאה ושמואל אמר אינה מכורה כל עיקר. והגמ' רצתה להשוות דין זה לדין המקדש אחרותו, וז"ל, מידי דהוה אמקדש את אחרותו דאיתמר המקדש את אחרותו רב אמר מעות חוזרין ושמואל אמר מעות מתנה, ע"כ. ובקידושין מו: הסבירה הגמ', רב אמר מעות חוזרים אדם יודע שאין קידושין תופסין באחרותו וגמר ונתן לשם פקדון ... ושמואל סבר מעות מתנה אדם יודע שאין קידושין תופסין באחרותו וגמר ונתן לשום מתנה, ע"כ. אך למסקנא יוצא דיש חילוק לשמואל בין מקדש אחרותו לבין המוכר שדה בשנת היובל, ובזה הסבירו התוס' (ד"ה מידי) דביובל א"א להניח בפשיטות דאדם יודע שאין מוכרין שדות ביובל.

פסק הרמב"ם (פ"ו זכיה ומתנה ה"כ) כשמואל, דכתב, "ומקדש אחרותו המעות מתנה אדם יודע שאין קידושין תופסין בעריות ואין זה טועה אלא גמר ונתן לשם מתנה". ועי' בלח"מ מה שהקשה מרמב"ם פ"ה אשיות הכ"ז. ובפ"ט גזלה ה"ז פסק הרמב"ם דהקונה קרקע וקודם שלקחה הכיר בה שאינה של המוכר אלא גזולה היתה אצלו, המוכר צריך להחזיר את המעות ללוקח אם הנגזל מוציאה מידו. וזה כשיטת רב בב"מ טו: דבכה"ג גמר ונתן לשם פקדון, ודלא כשמואל שסבר דאין לו מעות, דנתן לשום מתנה. והקשה המל"מ שם דהרמב"ם פסק כרב בגזילה וכשמואל במקדש אחרותו אף דהגמ' השווה ב' המחלוקות. ותירץ על דרך הרא"ש (ב"מ פ"א סוף סימן לט) דבעתם הרמב"ם פסק כרב, אלא דיש לחלק בין אחרותו לבין אדם מן השוק, דאצל קרוב שייך למימר דגמר ונתן לשם מתנה, אבל א"א לומר כן לגבי אדם מן השוק וכגון המוכר שדה גזולה.

פדיון שבויים. תנן אין פודין את השבויים יתר על כדי דמיהן. ובגמ' איבעיא להו האי מפני תיקון העולם משום דוחקא דצבורא הוא או דילמא משום דלא לגרבו ולייתי טפי וכו', ע"כ. ובגמ' לא איפשטא הבעיא. וכתב רש"י דנ"מ אם יש לו אב עשיר או קרוב שרוצה לפדותו בדמים הרבה ולא יפילהו על הצבור, דלטעם דוחקא דצבורא שרי ולטעם דלא לגרבו אסור.

פסק הרמב"ם (פ"ח מתנות עניים הי"ב) כטעם דלא לגרבו. וכן נפסק בשו"ע (יו"ד סי' רנב ס"ד). והסביר הרדב"ז דאז"ל דא"פ שטא הבעיא או דהוי שב ואל תעשה. אך אף לטעם דלא לגרבו כתבו התוס' (ד"ה דלא) בחד תירוץ (וכן נפסק בשו"ע שם) דמותר לפדות חכם מופלג בחכמה ביותר מכדי דמיו. [ומ"מ עיי' בספר בעקבי הצאן סי' לב אות ג בשם הג"ר יעקב קמינצקי דהיתר זה לא שייך בעת מלחמה.] וע"ע בזה בפ"ת (סק"ד) שהביא מחלוקת אחרונים אי פודין יתר על כדי דמיהן במקום פיקוח נפש. וזה בעצם מחלוקת ראשונים, דבתוס' נח. ד"ה כל ממון כתבו דכל היכא דאיכא סכנת נפשות פודין ביתר על כדי דמיהן. ואילו הרמב"ן בסוגיין חלק על התוס' וכתב, "ולא מסתבר, דכל שבי כולהו איתנהו בהו", כלומר דבכל שבי יש

משום פקוח נפש. ובפ"ת הביא בשם הכנסת יחזקאל דלטעם דלא לגרבו אף במקום פקוח נפש אין פודין יתר על כדי דמיהן, דהרי ירצו להרוג את השבויין כדי שיקבלו יותר פדיון עבורם.

עובדא דרב עיליש. כתב בגליון הש"ס, "בערוך הביא מסוגיא זו דרב עיליש ידע שיחת העופות וכבר השיגו בסדר הזורות דכאן משמע בהיפוך". כלומר, דמשמע בגמ' דרב עיליש עצמו לא ידע שיחת העופות וסמך על ההוא גברא דהוה ידע בלישנא דציפורי. ובשיחות מוסר להרב חיים שמואלביץ (שנת תשל"א מאמר כז לפרשת בלק) כתב ליישב דהוקשה להערוך מה שנתעורר בו המהרש"א, דלמה רב עיליש האמין לדברי ההוא גברא, דמסתמא היה נכרי, אף דלא האמין לדברי העורב. ולכן הביא הערוך דרב עיליש בעצמו ידע לישנא דציפורי, ורק שאל לההוא גברא "מאי קאמר" משום שחשד בעצמו שרק שומע באזניו מה שלבו חפץ לשמוע. ורק אחר שהעיד ההא גברא שאכן אמרו העורב והיונה "עיליש ברח" סמך על דבריהם. ע"ש שהאריך בענין זה דטבע האדם לשמוע מה שלבו חפץ לשמוע.

החבורה הבאה תתקיים אי"ה בליל יום שני אחרי תפילת מעריב

הנושא – ספר תורה ביד עכו"ם (מה):

עיקר תוס' ריש פרק הניזקין

מח: - וכתובת אשה, אין נפרעין

מט. - שור רעהו

מט: - ור"ש, משום חינא, בקבלן

נ. - הכל

נ: - יתומין, גובה מכולם, הכא

נא. - או דילמא, אימר

נא: - אלא, מפני, אין אדם, ובכולי

נב: - דאתו, הלכה, מנסך

נג. - שלא יהא

נג: - גזלן, המבשל

נד: - אמר אביי

נה. - ועל קטנה

נה: - שלא יאמרו